

אַרְבַּעַת מְדוּרֵי הַלֵּב

על עבודתה של אסנת בן דב

מאת: סופי ברזון מקאי

כלכלת געגוע

יש ימים ארוכים ויש קצרים, והירח מתמלא ומתמעט.

האור שנכנס דרך החלון מאיר שולחן מתחלף בביתה של האמנית. עליו מונחים דברים שניתן למצוא כמעט בכל בית, בשלב מסוים של חייו- חמישה לימונים וחצי, זוג תירסים, מפת שולחן, ספר ישן. ניתן לרשום אותם גם כך:

1. חצי לימון שהתייבש מעט
2. קפלים של סדין
3. אגס עם עלה קטן מיובש
4. תיקנחול מצרי
5. קפלים בדף ספר
6. שמונה תאנים בקערה
7. מפית רקומה מקופלת על מפת שולחן רקומה

כלכלת געגוע, עטוף בעלים של כרוב או ביצה יחידה לבנה.

העולם כמקום וכדימוי

עבודתה של בן דב מספרת על פעולת הקשבה ממושכת ואינטימית, שיחה ארוכת שנים עם סט טבע-דומם, המגיב למהלך חיים שמביא ומוציא מביתה ספר וקערה, חרק, פרח בר או מתורבת, כלי זכוכית גבוה או נמוך, מפית או מפה; חפצים שקשורים להיסטוריה האישית-משפחתית שלה, או שנקשרו לתוכה באקראיות מסוימת. האמנית משתמשת באור וברתימה מעודנת של מסלול השמש בשמיים ועונות השנה על מנת לרשום מערכות יחסים בין האובייקטים ובינם לבינה. עבודתה הפיזית עם אור מעוררת בי מחשבות על מוזיקה ונשימה - אור כבד וחם או קר וצלול, צליל עמוק של צ'לו מהדהד במרתף, נשיפת חליל צד באור הבהיר של עליית גג, נשימה כבדה מתחלפת באד על חלון. ריחו של זמן עוצר מלכת, צלילים גבוהים של כלי קשת.

האור של בן דב על-גבי הסידור הפורמלי של האובייקטים חושף את ה- *Genius Loci** של כל מה שנעדר מן הצילום אך מגדיר את גבולותיו- הבית שלה על חדריו ופתחיו, הזמן והשינויים שהוא מכתוב בתוך החללים השונים, התפתחות והתהדקות היחסים בין החפצים בינם לבין עצמם והאופן בו החיים כורכים אותם אליה. הצילום בדרכו המסתורית וביחסיו עם העולם שמחוצה לו, יכול להימתח סביב כל המרחבים האלו ולשמר אותם בחומר.

הפולארויד המתין 17 שנים במקרה.

מאז שילדה את בנה, ועד שהוציאה אותו מקופסתו והחומר הרגיש לאור אסף אליו את הפרחים (בסטייה חזקה לכיוון המגנטה כי הזמן לא פסח גם עליו). שלושה פריימים אסופים כמו קוונטומים שקוצבים כל פעולה, רגש או מקטע חיים, עדות לחומר הגלם הבסיסי ביותר של הצילום לצד האור: הזמן. זה שבו הצילום צולם, הזמן שבו אנו צופות בו, וכל הזמן שחולף בין לבין.

הזמן הנוכח-נפקד הוא משמעותה של הזיקה, הגשר שעליו יכולה להתגבש בהינתן משך מספיק-אהבה. המתח והיחסים בין הדג הקפוא למקרר שהקפיא אותו, ליד שהוציאה אותו משם והניחה על הקרש. הזיקה הוא סיפור החלון הכחול דרכו חודר האור, הבית שחג סביב השולחן, המשפחה שתאכל או לא תאכל את הפרי, האם הוא יירקב על השולחן, תחושת הענב הניתק מן הגבעול, הזדקנות של חציל וספר (ואדם ואישה וחיים שסופם במוות), פרח מאבד מזקיפות קומתו. המסע שעברה מפית מקופלת עד מנוחתה על השולחן, והכוונה שעמדה מאחורי הכריכה בבדים לבנים. באילו מצבי חיים כרכנו כך?

דואליות

בעולם קטן זה, אור-זמן הם לא שני הגופים היחידים שחגים אחד סביב השני. לצידם במרחק מה ולעתים סבוכים זה בזה, חגים גם דואליות גוף-נפש ודואליות רוח-חומר. אלו מגולמים ומתגלים בעמדת האמנית כמתבוננת קשובה באופן סטואי, למה שבהקשרים אחרים התרבות יכולה לנסח כרשימת מכולת על גבי נייר צנוע. התבוננות עם מבט קשוב בתודעה צלולה, היא פעולה מעשית המובילה לאטרקסיה- חופש מדאגה, שעבור הסטואיקנים הייתה ההרמוניה המושלמת עם העולם, זרימה של החיים. עבודתה נפרשת כך לפניי כמו מפה על שולחן, חוט-מחשבה אחת המנוסחת מתוך נקודות מבט שונות, הכרה שמבינה את עצמה דרך הפעולה הצילומית, התבוננות שמפענחת את יסודותיה וחלחולה האיטי כטפטוף מים, לתוך הגוף. יחד עם הבשלתו הקרבה-חולפת של התפוז מוארת הבשלתו המלאה של האדם.

כל מה שאתה צריך זה

שיקול דעת ברגע הנוכחי

לנקוט פעולות נכונות ברגע הנוכחי

ולקבל בשלווה ברגע הנוכחי כל דבר, גם מה שלא בשליטתך

מרקוס אורליוס**

קריס קטן אוחז ברגע אחד בתולדותיהם של דברים, אות-בתוך-מילה-בתוך-משפט-בתוך-סיפור שלם-בתוך בית, בתוך שכונה, בתוך עיר, מדינה, יבשת, תרבות. בתוך משפחה ובתוך לב אחד, שוכנים ארבעה מדורים: יסודות, מרתף, עליית גג, והזמן שכולם מקופלים בתוכו בבטחה.

Genius Loci* גניוס לוקי: בלטינית, הישות האלוהית או הרוח המגנה על המקום. בשימוש מערבי – האווירה הייחודית של מקום, רוח המקום.

** מַרְקוּס אֶרְלִיּוֹס אנטונינוס אוגוסטוס: קיסר רומא משנת 161 עד ליום מותו בשנת 180, פילוסוף ומהוגי הדעות הבולטים בתקופה המאוחרת של האסכולה הסטואית.